

İş kazalarının hukuksal boyutu

Öğretim Üyesi

İŞ KAZASININ TANIMI VE KAPSAMI:

- İşyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,
- Görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Emziren kadın sigortalının, iş mevzuatına tabi olup olmadığına bakılmaksızın yine bu mevzuatta belirtilen sürelerde çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- İşverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında,

Meydana gelen ve sigortalıyı hemen ya da sonradan “bedenen” veya “ruhen” özre uğratan “olay” olarak tanımlanmıştır.

İŞ KAZASININ TANIMI VE KAPSAMI:

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışan sigortalı için;

- İşyerinde bulunduğu sırada,
- Yürütmekte olduğu iş nedeniyle işyeri dışında,

Meydana gelen ve sigortalıyı hemen ya da sonradan “bedenen” veya “ruhen” özre uğratan “olay” olarak tanımlanmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumunca bir olayın iş kazası olup olmadığının değerlendirilebilmesi için öncelikle iş kazası geçiren kişinin;

- **Sigortalı olması,**
- **Sigortalının kazaya uğraması,**
- **Sigortalının uğradığı kaza sonucu bedensel veya ruhsal bir zarara uğraması**
- **Kaza ile sigortalının uğradığı zarar arasında nedensellik (illiyet) bağının ,**

hallerinin bir arada bulunması gerekmekte, bu hal ve durumlardan bir tanesinin bulunmaması halinde, ortaya çıkan herhangi bir durumun iş kazası olarak nitelenmesine imkan bulunmamaktadır.

Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada;

- İşyeri sınırları içinde avluda yürürken düşmesi
- dinlenme saatinde top oynarken ayağının burkulması ya da rakip oyuncu tarafından yapılan faul sırasında bacağına kırılması
- bahçedeki meyve ağacından meyve toplarken ağaçtan düşmesi
- bahçedeki bir köpeğin ısırması
- yemek yerken su bardağının kırılması ile elini kesmesi
- dinlenme odasında dinlenirken sobadan zehirlenmesi
- işyerinde intihar etmesi
- işyeri sınırları içinde bulunan havuz veya gölet gibi yerlerde boğularak ölmesi
- arkadaşı ile yaptığı münakaşa nedeniyle sinirlenerek sinirle duvara attığı yumruk sonucu parmaklarının kırılması

- Sigortalının ücretli izinli bulunduğu sırada çalıştığı işyerindeki arkadaşlarını ziyarete gelmesi sırasında meydana gelen kazanın hizmet akdinin devam etmesi ve sigortalılık niteliğinin yitirilmemiş olması
- Otobüs, kamyon, taksi, at arabası, sandal gibi taşıtlarda çalışan sigortalılar, işleri dolayısıyla bu araçlarla çalışan kimselerin bu araçlarda geçirdikleri kazalar

İş kazası sayılmaktadır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olanların ise;

- **Tarlada bulunduğu sırada kullandığı traktörün devrilmesi**
- **Yıldırım düşmesi sonucu ölümü veya yaralanması**
- **Ağaçların budanması sırasında kullandığı makas ile elini ya da ayağını kesmesi**
- **Seyyar satıcının müşteri ile tartışması sonucu çıkan kavgada yaralanması**
- **Taksicinin taksisinde müşterisi tarafından yaralanması,**

v.b. olaylar iş kazası sayılmaktadır.

- Bir inşaat işyerinde çalışan sigortalının işyerine ait yemekhane olarak kullanılan barakada öğle yemeği için bulunduğu sırada çıkan fırtına sebebiyle yemekhanenin çatısının çökmesi sonucu, enkaz altında kalması,
- Havai fişek üretimi yapılan atölyede çalışan sigortalının meydana gelen patlama sonucu yaralanması veya vefat etmesi,
- Sigortalının, işyeri yatakhanesinde yattığı sırada yatakhane bulunan sobadan zehirlenmesi,
- Bir otel sahibi sigortalının ya da otelin yemekhanesinde çalışan sigortalının serinlemek amacıyla girdiği otelin havuzunda boğulması,

Bir fabrika işyerinde çalışan sigortalının, ücretli izinli bulunduğu sırada, (izinli olduğu süre içerisinde işyeriyle olan hukuki ilişkisi, yani hizmet akdi devam ettiği, dolayısıyla sigortalılık niteliğini kaybetmemiş olması nedeniyle) aynı fabrikada bulunan arkadaşlarını ziyaret amacıyla geldiği işyerinde ayağının kayarak düşmesi sonucu bacağının kırılması,

- Kendisine ait tarlada traktörü ile çalışmakta iken traktörün devrilmesi, tarlasında bulunan ağacın altında dinlenme esnasında bir hayvan tarafından sigortalının ısırılması, yıldırım düşmesi, akaryakıt istasyonunda bulunduğu sırada meydana gelen soygun sırasında yaralanması,

olaylarının Kurumca iş kazası olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

-İşverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaktadır.

- Organize sanayi bölgesinde kurulu bir işyerinde çalışan sigortalının ikamet ettiği semte işverenince sağlanan araçla gidip gelmesi sırasında geçirdiği kazanın,
- Ankara'nın Gölbaşı ilçesinde kurulu herhangi bir fabrikada çalışan sigortalıların işverenin kiraladığı bir taşıtla Ankara' dan işyerine götürülmeleri veya Ankara'ya getirilmeleri esnasında geçirdikleri kazanın,
- Birkaç işçiyle birlikte ve işyeri yetkilisinin izniyle işyerinin başka bir yerdeki ünitesine vardiya değişimi için götürülmekte iken yol üzerinden geçmekte olan hayvan sürüsünün, taşıtın yola devam edebilmesi için sigortalının araçtan inerek dağıtmaya çalıştığı sırada sürünün köpeği tarafından ısırılması sonucu meydana gelen olayın,

- İşin yapıldığı yere götürülüp getirilmeleri için, işverence sağlanan servis aracıyla işyerine getirilmeleri sırasında, bir sigortalının gecikmesi nedeniyle araca her zamanki durağından binememesi üzerine bu sigortalıyı almak için ana yol güzergâhı dışında saptığı tali yolda geçirdikleri kazanın,

Sigortalıların gidiş geliş hali henüz sona ermediği için iş kazası sayılması gerekmektedir.

- Marangoz atölyesinde hızar makinesinde çalışan sigortalının elini makineye kaptırması veya elektrik tamir ve bakım işyeri sahibi ve bu işyerinde çalışan sigortalının tamir için gittiği herhangi bir yerde yapmakla görevli olduğu işi sırasında elektriğe kapılmak suretiyle uğradığı kazanın,
- Bir apartman işyerinde kapıcı olarak çalışan sigortalının kat sakinlerinin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla markete gittiği sırada yolda uğradığı trafik kazasının,
- PVC kapı doğrama üretimi ve montaj işinin yapıldığı işyeri sahibi ve işyerinde hizmet akdine istinaden çalışan sigortalının sipariş verilen mamulün montajını yaptığı esnada uğradığı kazanın,

- **Oto acil servisinde tamirci olarak hizmet akdine istinaden çalışan sigortalının veya servis sahibinin bir müşterinin arabasının yolda arızalanması üzerine telefonla işyerinden tamir talebinde bulunduğu karayolunda söz konusu aracı tamir ederken yoldan geçen bir aracın çarpması suretiyle uğradığı kazanın,**
- **Kendisine ait konfeksiyon atölyesinde çalışan sigortalının kumaş keserken parmağını kesmesi sonucu uğradığı kazanın,**
- **Ceza ve infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutukluların demir atölyesinde elektrige kapılması nedeniyle geçirdiği kazanın,**

Kurumca iş kazası olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Hakkari 'de kurulu bir işyerinde çalışan sigortalı işyerine ait araçla işverenin talimatı üzerine işverenin Erzurum'da bulunan evine şahsi eşyalarını götürürken veya geri dönerken geçirdiği trafik kazasının,

- ❖ TEDAŞ İşyerinde elektrik teknisyeni olarak çalışan ve bir yerleşim yerinin elektrik şebekesinin kontrolü sırasında ekip şefi tarafından yerleşim yerine giren enerji nakil hatlarının altında ağaç bulunup bulunmadığını tespit etmek üzere görevlendirilen sigortalının, bu görevi yapmak için gittiği yerde daha önceden açılmış bir direk çukuruna düşmesi sonucu yaralanması olayının,
- ❖ Bir işyerinde temizlik işlerini yapmak üzere, firmada çalışan sigortalının elektrik faturasını yatırmak üzere, işverenince bankaya gönderildiği sırada geçirdiği kazanın,
- ❖ Bir lokanta iş yerinde çalışan garsonun lokantaya yemeğe gelen iki yaşlı müşteriye işverenin talimatı üzerine yolun karşı tarafından arabaya bindirmek istediği esnada yolda geçirdiği trafik kazasının,

İş kazası olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

- ❑ Emziren kadın sigortalının, iş mevzuatına tabi olup olmadığına bakılmaksızın yine bu mevzuatta belirtilen sürelerde çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, geçirdiği kazalar da iş kazası sayılmaktadır.

- Emzikli kadın sigortalının çocuğunu emzirmek için iş yerindeki emzirme odasında bulunduğu sırada oturduğu sandalyenin kırılması ya da merdivenlerden düşmesi sonucu uğradığı kazanın,
- Sigortalının çocuğunu emzirmek için ayrılan zamanda işyerinden ayrılarak evine gidip gelirken yolda uğradığı trafik kazası veya yol güzergâhında silahlı saldırı sonucu yaralanması ya da evinde bulunduğu sırada banyoda ayağının kayması veya mutfaktaki tüpün patlaması sonucu geçirdiği kazanın,

İş kazası olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOORDİNATÖRLÜĞÜ
iş yerinin kurulu bulunduğu yerin dışında işverenince görevlendirilen sigortalıların geçirdikleri iş kazasının (Salı günü meydana gelen iş kazasının işveren tarafından öğrenildiği Cuma günü (dahil) başlanılarak, anılan fıkra hükmü gereğince takip eden haftanın Salı günü bitimine kadar) işvereni tarafından kazanın öğrenildiği veya çeşitli iletişim vasıtalarıyla haber aldığı,

- Gemi tersanesinde çalışan sigortalının, gemi ambarına düşmesi sonucu haber alınamaması nedeniyle, meydana gelen iş kazasını işverenin olayı öğrendiği,
- Merkezi İzmir'de kurulu bulunan ve Iğdır'daki bir kamu kurumuna ait bina inşaatı yapan işverenin işin yürütümü sırasında yeterli ödenek alamaması nedeniyle yapım işine ara verilen süre içinde işyerinde bulunan inşaat bekçisinin kimliği belirsiz kimseler tarafından işyerinde bıçakla yaralanması sonucu meydana gelen olayda komaya giren ve komadan çıkmasını müteakip 2 gün sonra işverenine olayı bildirmesi nedeniyle işverenin olayı öğrendiği,

tarih dahil olmak üzere üç iş günü içinde Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

İŞ KAZASI SONUCUNDA SAĞLANAN HAKLAR

- ❖ Sigortalıya; geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi.
- ❖ Sigortalıya; sürekli iş göremezlik geliri bağlanması.
- ❖ İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine; gelir bağlanması.
- ❖ Gelir bağlanmış olan eş ve çocuklara; evlenme ödeneği verilmesi.
- ❖ İş kazası sonucu ölen sigortalı için; cenaze ödeneği verilmesi.

Son 12 Ay İçerisinde İstihdam Edilenlerden İş Kazası Geçirenler, 2007 - 2013

(Bin kişi, 15+ yaş)	Son 12 ay içerisinde istihdam edilenler		Son 12 ay içerisinde iş kazası geçirenler			
	Sayı		Sayı		Oran	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013
	Toplam	24470	30614	725	706	3,0
Erkek	17419	20428	632	576	3,6	2,8
Kadın	7051	10187	93	131	1,3	1,3

Sektörel olarak	İş Kazası geçirenlerin oranı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektörü	% 10,40
Elektrik, gaz, buhar, su ve kanalizasyon Sektörü	% 5,2
İnşaat Sektörü	% 4,3